

اهمیت عنصر غیرت در محیط خانواده

حضرت آیت الله العظمی حاج شیخ مجتبی تهرانی طبق روال سال های گذشته که در ایام دهه اول محرم و دهه آخر صفر به بررسی ابعاد و زوایای قیام و حرکت امام حسین (علیه السلام) می پرداختند، در سال جاری نیز بحثی را با عنوان امام حسین (ع)؛ مصلح غیور، در طی 22 جلسه ایراد فرمودند که متن، صوت و فیلم این مباحث بر روی پایگاه اطلاع رسانی معظم له قابل دسترسی است...

بسم الله الرحمن الرحيم

حضرت آیت الله العظمی حاج شیخ مجتبی تهرانی طبق روال سال های گذشته که در ایام دهه اول محرم و دهه آخر صفر به بررسی ابعاد و زوایای قیام و حرکت امام حسین (علیه السلام) می پرداختند، در سال جاری نیز بحثی را با عنوان امام حسین (ع)؛ مصلح غیور، در طی 22 جلسه ایراد فرمودند که متن، صوت و فیلم این مباحث بر روی پایگاه اطلاع رسانی معظم له قابل دسترسی است. ایشان در این مبحث، حرکت امام حسین (علیه السلام) را صحیفه shy& می برشمردند که مجموعه shy& ای از درس ها برای ابناء بشر در ابعاد گوناگون معرفتی، معنوی، فضیلتی انسانی، دنیوی، اخروی، فردی و اجتماعی بوده، هدف آن عبارت از اصلاح امت و منشأ آن غیرت دینی امام حسین (علیه السلام) برای حفظ دین اسلام بود. ایشان در ادامه به تفصیل راجع به غیرت از دیدگاه علمای اخلاق و اهل معرفت مباحثی را مطرح فرمودند.

آنچه در این مطلب پیش روی شماست گزیده shy& ای از مباحث 3 شب آخر ماه صفر است که معظم shy& له با بررسی عنصر غیرت در خانواده shy& ها، به نکاتی آموزنده راجع به نقش والدین در تربیت دینی فرزندان اشاره کرده shy& اند:

پیوندها منشأ محبت هستند

پیوندهای انسانها با یکدیگر از هر نوع که باشد، منشأ محبت می shy& شود. وقتی این پیوندها محبت را در پی داشت، اگر محبت خالصانه و صادقانه بود، منشأ غیرت می shy& شود. هرچه محبت تشدید شود، غیرت هم تشدید می shy& شود. غیرت به این معنا که احساس می shy& کنم وظیفه دارم از آن چیزی که عقلاً و شرعاً محافظت از آن لازم است محافظت کنم. همانطور که راجع به خودم این احساس را دارم، راجع به آن هم باید این احساس را داشته باشم.

یعنی هر کسی که با دیگری یک پیوند محبتی دارد، اگر غیرت در محبت داشته باشد باید این احساس را داشته باشد که نسبت به او آنچه را که حفظ آن عقلاً و شرعاً لازم است، حفظ کند که سرآمد آن دین او است. یعنی چه پیوند خویشاوندی و نسبی باشد، چه سببی باشد، چه محیط آموزشی، چه رفاقتی، چه شغلی و... حتی پیوندی که از آن تعبیر می shy& کنند به پیوند روحانی معنوی، که هیچ کدام از آنهايي که گفته شد نیست.

چه بسا گاهی هم تصادف است ولی در عین حال پیوند است. مثل مسلمان نسبت به مسلمان دیگر! فرض کنید در یک بلاد کفر بروید، یک کسی به شما برخورد کند بعد بگوید من مسلمانم. تا بگوید مسلمانم مثل اینکه شما با هم دیگر رابطه دارید، یک رابطه حسابی هم دارید. این پیوند است اما پیوند معنوی روحانی است که محبت از او نشأت گرفته است. «؛ إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ؛ که قرآن می shy& گوید همین است.

محیط shy& های چهارگانه

محیط shy& هایی که انسان در آن محیط shy& ها ساخته می shy& شود؛ به طور غالب چهار محیط است؛ محیط خانوادگی، آموزشی - تحصیلی، رفاقتی و شغلی. البته در گذشته گفته shy& ام یک فضای پنجمی (یعنی امراء و علماء) حاکم بر این چهار محیط است که الان وارد آن نمی shy& شوم.

نقش غیرت در محیط خانوادگی

اول محیط خانوادگی است. این محیط غالباً بر محور محبت است و شدیدترین محبت shy& ها هم اینجا است. حب پدر به فرزند، حب مادر به فرزند، شدیدترین حب shy& ها است. در محیط آموزشی - تحصیلی یا شغلی و یا رفاقتی و... به این شدت نیست. آن جایی که انسان چشم باز می shy& کند اینجا است. شدیدترین محبت shy& ها غالباً در همین رابطه است. لذا پدر و مادر از نظر غیرت، باید شدید shy& ترین غیرت shy& ها را نسبت به اولاد به خرج دهند؛ برای حفظ و حراست از او نسبت به اموری که عقل و

شرح امر فرموده است.

دستورات اسلام راجع به تربیت فرزند

نگاه کنید اسلام از آن موقعی که نطفه می‌شود؛ خواهد منعقد بشود، مادر باردار می‌شود؛ شود، کودک می‌خواهد متولد بشود و... همین جور گام به گام دستور می‌دهد. بروید در آداب ببینید. من نمی‌شود؛ خواهی این بحث؛ ها را بکنم، بحث من کلی است. غیرتت اقتضای این را می‌کند که همه اینها را رعایت کنی. غیرت یعنی چه؟ یعنی محبت تو به این بچه! ببینید چه دستوراتی می‌دهد؛ از موقعی که می‌خواهد باردار بشود تا هنگام بارداری، اینکه تغذیه؛ اش هنگام بارداری چگونه باشد، یا خود مرد از نظر نطفه چه مراقبت؛ هایی بکند، هنگام تولد و... برای همه؛ اش اسلام دستور دارد. به عنوان نمونه حتی داریم که اولین چیزی که می‌خواهد به کام او بکند، آب فرات باشد، تربت امام حسین (علیه السلام) باشد. در همان روزهای ابتدای تولد، اذان و اقامه به گوش او بگوید که آهنگ الهی و معنوی به گوش او برسد.

علت تأکید اسلام بر تربیت روحانی فرزند

چرا در اسلام این همه در باب فرزند و تأدیب و پرورش او از نظر روحانی سفارش شده است؟ به این علت که انسان وقتی از این نشئه به نشئه دیگر کوچ می‌کند، روابط اعتباری که داشته است منقطع و تمام می‌شود. مثل رابطه با مال، که رابطه؛ اعتباری است و قطع می‌شود؛ اما در میان روابطی که انسان؛ با سایرین داشته، قوی؛ ترین رابطه مربوط به قوی؛ ترین پیوند است که آن عبارت از پیوند انسان با فرزند می‌باشد. فرزند دنباله؛ وجودی پدر و مادر در این نشئه است؛ کانه مرتبه نازله وجود پدر و مادر در اینجاست. اینطور نیست که این رابطه و پیوند از این نشئه به طور کلی منقطع شود. آیا این رابطه که هم شرع و هم عقل اینقدر روی آن تکیه می‌کنند، جسمانی است؟ نه! فقط جسمانی نیست؛ این به اعتبار آن رابطه روحانی است. به این معنا که به هر مقدار از نظر تربیتی روی او اثر گذاشته باشد، محصول عمل اوست. لذا نسبت به مرتبان انسان اینطور است که وقتی مرتبی به آن عالم منتقل شد از مرتبایش بهره می‌گیرد. حتی در باب سن در معارفمان داریم که اگر کسی ست حسنه؛ ای را پایه گذاری کند نتیجه؛ اش را می‌برد؛ و اگر کسی ست سیئه؛ ای را بنا نهد، وزر آن را می‌برد.

فرزند، میراث حقیقی انسان

لذا میراث انسان مسأله مال نیست. و اگر میراث گفته می‌شود، رابطه، رابطه؛ ای اعتباری است. ارث حقیقی عبارت از آن کسی است که تو اینجا تربیت کردی و رفتی و بعد او بر طبق تربیت تو دارد عمل می‌کند؛ این میراث تو است! لذا جهت این سفارش؛ هایی که کردند این است. این فرزند از حین انعقاد نطفه؛ اش تا مقاطع گوناگون زندگی؛ اش در اختیار تو بود. هر طور می‌خواستی می‌توانستی او را بار بیاوری.

در یک روایتی امام صادق(علیه السلام) از پیغمبر اکرم نقل می‌کند:

«میراثُ الله عزّ و جلّ من عبده المؤمن و لئذ یعبده من بعده؛ ارثی که بنده مؤمن برای خدا به جای می‌گذارد فرزند است که بعد از او بندگی خدا کند؛ یعنی بعد از او در خط شرع باشد.

سپس حضرت این آیه را تلاوت فرمودند:

ثمّ تلی اَبُو عَبْدِ اللهِ آیةً زَکَرِیَّا « رَبِّ فَهَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ وَلِیًّا یَرْثِیْ وَ یَرِثُ مِنْ آلِ یَعْقُوبَ وَ اجْعَلْهُ رَبِّ رَضِیًّا؛

در یک روایتی است از امام صادق(علیه السلام)؛ میراث الله من عبده المؤمن الولد الصالح یستغفر له؛ میراثی که از بنده، به خدا می‌رسد، فرزند صالحی است که برای او طلب مغفرت کند. ائمه ما (سلام الله علیهم اجمعین) این را خوب برای ما تبیین کرده؛ چرا؟ جهت این است که این فرزند مرتبه نازله وجودی تو در این عالم است. اینجور نیست که تو انقطاع کلی پیدا کنی و از اینجا که رفتی دیگر نتوانی از این عالم بهره بگیری. بهترین بهره؛ گیری؛ های انسان از این نشئه به وسیله فرزند است که تربیت کرده است.

امیرالمؤمنین(علیه السلام) فرمود: «ما سألتُ ربِّي أَوْلَادًا نُصِرَ الوَجْهَ؛ من هیچ وقت از خدا بچه خوش؛ نیخواستم؛ و لا سألتُهُ و لَدَا حَسَنَ القَامَةِ؛ و از نظر قد و قامت از خدا یک بچه خوش؛ نیخواستم؛ و لکن سألتُ ربِّي أَوْلَادًا مُطِیعِیْنَ لَهِ وَجَلِیْنَ مِنْهُ؛ از خدا، بچه؛ ای خواستم که اطاعت خدا کند، خدا ترس باشد. «حتی إذا نظرتُ إلیهِ وَ هُوَ مُطِیعٌ لَهِ قَرَّتْ عَیْنِی؛ وقتی که به او نگاه می‌کنم و می‌بینم اطاعت خدا می‌کند، چشم روشن شود.

آن روایتی را که پیغمبر اکرم(ص) از حضرت عیسی(ع) نقل می‌کند، شنیده اید. عیسی(علیه السلام) به قبرستان رفت و به قبری رسید. دید صاحبش را عذاب می‌کنند؛ سال دیگر آمد و دید عذاب را برداشته‌اند؛ عرض کرد خدایا این چه شده است؟ این که دیگر در این دنیا نیست تا بتواند کاری کند؟ خداوند به عیسی (علیه السلام) وحی کرد که این یک بچه گذاشته بود که تربیتش خوب بود. این فرزند شروع کرده است به کارهای خیر کردن! این ثمره تربیت صحیح شرعی روی این فرزند است که اثرش دارد به او می‌رسد و عذاب این برداشته شده است. شما اینها را ساده نگیرید؛ جزء معارف ما است. اینجور نیست که انقطاع کلی پیدا شود که انسان نتواند بهره بگیرد.

سکینه(سلام الله علیها)، تربیت شده امام حسین(علیه السلام)

گفتم حرکت امام حسین(علیه السلام) صحیفه shy؛ ای از دروس بود به ابناء بشر، در روابط گوناگون. اینجا یک شاهد می shy؛ آورم. شما نگاه کنید امام حسین(علیه السلام) دختر تربیت کرد؛ حضرت سکینه! چند نمونه بیاورم که این دختر در صحنه عاشورا چه shy؛ چیزهایی می shy؛ گوید؟ این درس نیست به ابناء بشر؟ سخت shy؛ ترین لحظات چه موقعی بود؟ آن وقت که حضرت زینب(سلام الله علیها)، عصر روز عاشورا آمد سراغ بدن امام حسین(علیه السلام) و حضرت سکینه(س) هم با او بود. آنجا اول از عمه اش سؤال کرد که این بدن کیست؟ گفت این بدن پدر تو است. تا گفت بدن پدر تو است، اولین جمله چه بود؟! #171؛ یا ابنا أنظر إلی رُؤوسنا المكشوفة؛ عرض کرد که ای پدر به سرهای برهنه ما نگاه کن!! عجب تربیتی! بعد می shy؛ گوید #171؛ عَمَّتِي المصروبة؛ ... سخت shy؛ ترین لحظات را می shy؛ گویم.

سهل صاعدی می shy؛ گوید وقتی آدم در شام، دیدم نیزه shy؛ دارها آمدند و این کسانی که سوار بر مرکب کرده shy؛ اند را دیدم. چشمم افتاد به اولین مرکبی که آمد، رفتم جلو و سلام کردم؛ پرسیدم شما که هستید؟ گفت: #171؛ أنا سکینة بنت الحُسین؛ من سکینه دختر حسین(علیه السلام) هستم. می shy؛ گوید از او سؤال کردم #171؛ أ لک حاجة إلی؟؛ کاری از دست من ساخته است برای تو بکنم؟ چه می shy؛ گوید؟ #171؛ قالت یا سعدُ قل لصاحبِ هذا الرأس أن يُقدّم الرأسَ أمامنا حتى یشتغل الناسُ بالنظرِ إلیه و لا یَنظُرُوا إلی حرمِ رسولِ الله؛ می shy؛ گوید برو به این نیزه shy؛ دار بگو این سر را از میان ما بیرون ببرد، تا مردم به چهره حرم رسول خدا نگاه نکنند. این را می shy؛ گویند تربیت!

فرزند؛ میوه دل انسان است

روایتی است از پیغمبر اکرم #171؛ قال رسولُ الله (صلی الله علیه و آله وسلم) إِنْ لِكُلِّ شَجَرَةٍ ثَمَرَةٌ وَ ثَمَرَةُ الْقَلْبِ أَوْلَادُ؛ حضرت فرمود: برای هر درختی میوه shy؛ ای است و میوه دل فرزند است. دل مخزن محبت است. میوه دل، فرزند است. انسان نسبت به میوه دلش باید شدیداً حساس باشد، در ربط با حراست و حفاظت از او. چه از دیدگاه عقل عملی، چه از دیدگاه شرع. باید از او حفاظت کند. اینجا تازه اول بحث است. گفتم این یک بحث دامنه shy؛ داری است. یعنی پدر نسبت به فرزند، مادر نسبت به فرزند باید غیرت داشته باشند، در روابط گوناگون.

انتقاد از بی shy؛ مبالاتی پدران و مادران در تربیت دینی فرزندان

این میوه دل تو است!! این بچه می shy؛ خواهد چشم باز کند، در چه چهره shy؛ ای چشم باز کند که این جزء ملکاتش بشود؟ چه قیافه shy؛ ای؟ ای پدر!! ای مادر!! زبان باز می shy؛ کند، اولی که می shy؛ خواهد حرف بزند چه یادش بدهد؟ چه از دهانش دریابید؟ کلمة التوحید؟ اینها همه بر محور غیرت است. این را بدان. اگر نمی shy؛ کنی، بی shy؛ غیرتی تو!! بعد هم بیاید بالا، در مقاطع زندگی، ستی. در هر مقطعی می shy؛ گوید اینطور عمل کن. حتی گاهی تعبیر به حق می shy؛ شود؛ حق ولد بر والد یعنی حق فرزند بر پدر و مادر. اسم کودک را چه می shy؛ گذاری؟ از این اسم های عجیب و غریب؟ در روایت دارد #171؛ قال رَجُلٌ لِرَسُولِ اللَّهِ (صلی الله علیه و آله وسلم) ما حقٌ إینی هذا؟؛ شخصی فرزندش همراه او بود، به رسول خدا عرض کرد؛ حق این به گردن من چیست؟ این حق دارد؟ #171؛ قال: تَحَسَّنْ إسمَهُ وَ أَدَبَهُ؛ فرمود به اینکه اسم نیکویی بر او بگذاری و او را شایسته تربیت کنی #171؛ وَ تَضَعُهُ مَوْضِعًا حَسَنًا؛ او را در جایگاه نیکویی قرار دهی. کجا می shy؛ بری او را؟ #171؛ وَ تَضَعُهُ مَوْضِعًا حَسَنًا؛ در اینکه چه مرکز آموزشی برای او انتخاب کنی، حواست را جمع کن!

در یک روایت دیگر دارد #171؛ أَدْبُوا أَوْلَادَكُمْ عَلَى ثَلَاثِ خِصَالٍ: حُبِّ نَبِيِّكُمْ وَ حُبِّ أَهْلِ بَيْتِهِ وَ قِرَاءَةِ الْقُرْآنِ؛ فرزندان خود را بر سه خصلت پرورش دهید؛ حب پیامبران، حب اهل بیت پیامبر و قرائت قرآن. تمام این هایی که شما می shy؛ ببینید، خیلی ریزه shy؛ کاری دارد. حالا من این shy؛ ها را به عنوان نمونه گفتم. بروید در مقاطع زندگانی ببینید. از نظر درونی، این دل او است، دل بچه را از چه محبتی می shy؛ خواهی پُر کنی؟ چه چیزهایی را داری برای او تعریف می shy؛ کنی که خوشش بیاید و برود در دل او؟ در سبک من نیست لذا نمی shy؛ توانم یک چیزهایی را بگویم. آن کسانی را که کذا می shy؛ کنند نشان او می shy؛ دهی تا بچه از آن خوشش بیاید؟ یا می shy؛ روی سراغ مکارم اخلاق اهل بیت؟ محبت آنها را می shy؛ خواهی در دل این بچه shy؛ ات بکنی؟ کدام یک از اینها است؟ واقعاً به قدری وضع ما بد شده است که خدا می shy؛ داند. این را از همه جهات می گویم. ما این همه در معارفمان دستور داریم. ببینید راجع به افعال او، مثل نماز، روزه که در چند سالگی او را... من نمی shy؛ خواهم وارد اینها بشوم راجع به همه اینها ما دستور داریم. هم بیرونی هم درونی. همه و همه را برای ما گفته shy؛ اند. بچه shy؛ ات را با غیرت انسانی و دینی بار بیاور. نه اینکه هم از نظر انسانی و عقل عملی بی shy؛ غیرت، و هم از نظر دینی بی shy؛ غیرت!!!

دیگر بهتر از این نمی shy؛ توانستم بگویم. چرا؟ چون باقیات الصالحات تو این است. صدقه جاریه تو این است. توشه آخرت تو این است. در روایات ما هم این هست. از پیغمبر اکرم، قال رسول الله (صلی الله علیه و آله وسلم): #171؛ مِنْ سَعَادَةِ الرَّجُلِ الْوَلَدُ الصَّالِحُ؛ از سعادت و خوشبختی انسان، فرزند صالح است. این باقیات الصالحات تو است. به آن نشئه که رفتی می shy؛ فهمی چه خبر است.

از نظر پوشش، از همین الآن در شکل و قیافه این دختر بچه، لابلایی shy؛ گری را ملکه او می shy؛ کند. چه بگویم من؟ بگویم ای بی غیرت؟ حُب عین واقع است. این را تو باید به او برسی. ما داریم که اصلاً اینها جزء باقیات الصالحات آدم هستند. همه چیزهای دیگر در مرتبه متأخره هستند. بروی مریض shy؛ خانه بسازی، نمی shy؛ دانم مسجد درست بکنی و... اگر مسجدی بسازی آن هم با پول

شبهه shy& می‌شود؛ ناک حرام، بعد هم بچه تو آنطور در بیاید، به کمر shy& ت بزند. اینها هیچ فایده ندارد. اول وظیفه shy&؛ تو این بوده است. باقیات الصالحات این است، صدقه جاریه shy&؛ ات این است. این shy&؛ ها در روایات ما است. جزء معارف ما است. همین بی shy&؛ غیرتی shy&؛ ها است که جامعه را به فساد می کشاند.

ضرورت تربیت عملی و اعتقادی فرزندان

ما در معارفمان هم از نظر عملی داریم که چه جور او را بار بیاور و هم از نظر اعتقادی. از نظر اعتقادی مراقبش باش که چه در مغز او می shy&؛ کنند؛ غیرت داشته باش. اینها غیرت پدر و مادر را می shy&؛ رساند که فرزندشان، فرزندى انسانی الهی بشود. علی(علیه السلام): «عَلِّمُوا صِبْيَانَكُمْ مِنْ عِلْمَتَا مَا يَنْفَعُهُمُ اللَّهُ بِهِ لَا تَغْلِبْ عَلَيْهِمُ الْمَرْجِيَّةَ بِرَأْيَاهَا«; امام صادق(علیه السلام): «بَادِرُوا أَحْدَاثَكُمْ بِالْحَدِيثِ قَبْلَ أَنْ تَسْبِقَكُمْ إِلَيْهِمُ الْمَرْجِيَّةُ«; مضمون این دو روایت به این معنا است که بچه shy&؛ هایتان را از نظر افکار، از علم ما بیاموزید؛ با علوم ما هماهنگ کنید، قبل از آنکه دست اجانب بیاید و بخواهد اینها را برآید. علی(علیه السلام) می فرماید «صَبِّئَانَكُمْ«; امام صادق می shy&؛ فرماید «أَحْدَاثَكُمْ«; آن می shy&؛ گوید بچه shy&؛ ها، این می shy&؛ گوید جوان shy&؛ ها.

خطر جریان فاسد اباحه shy&؛ گری

مرجئه چه کسانی بودند؟ یک گروهی بودند که مسلمان هم بودند؛ جزء کفار نبودند؛ اما افکارشان این بود که می shy&؛ گفتند اگر ایمان باشد، دیگر معصیت مُضَرّ نیست. کوسه و ریش shy&؛ پهن که می shy&؛ گویند همین است. این چه مؤمنی است که همه shy&؛ جور جنایت بکند، و این هیچ ضرری به او shy&؛ نزنند؟! این خیلی عجیب است! داشتند این افکار را نشر می shy&؛ دادند و جامعه را به فساد می shy&؛ کشاندند. این مرجئه در هر عصری هست فقط بی shy&؛ نام و نشان است. ؛ مثل اینکه الان می shy&؛ گویند دلت را پاک کن، صاف کن، بقیه سهل است. به تعبیری اباحه shy&؛ گری را ترویج می shy&؛ کردند. مواظب باشید این shy&؛ ها را در مغز این بچه shy&؛ ها نکنند.

تأکید اسلام بر تعقل، حقیقت و شعور

مراقب باش چه در مغز او می shy&؛ کنند. نگذار خرافه بیاید جای حقیقت را در ذهن این بچه بگیرد؛ نگذار جهالت بیاید جای عقلانیت را بگیرد؛ نگذار فریبکاری بیاید جای واقعیت را بگیرد؛ نگذار شعار بیاید جای شعور را بگیرد؛ که نتوانی هیچ جور کنترلش کنی. بعد هم در سرت بزنی هیچ فایده نداشته باشد. این همه به ما سفارش کرده اند. تعقل، حقیقت، واقعیت، شعور... حواست را جمع کن؛ هم از نظر افکارش که چه دارند به او تزریق می shy&؛ کنند، هم از نظر اعمالش؛ یک وقت او را به اباحه shy&؛ گری سوق ندهند. غیرت پدر و مادر این را اقتضا می shy&؛ کند، که فرزند را انسانی shy&؛ و الهی shy&؛ تربیت کنند. می shy&؛ گویم انسانی، چون حتی یک سنخ از این امور نه تنها انسانی نیست بلکه حیوانی است؛ از انسانیت هم به دور است.

منبع: پایگاه اطلاع رسانی حضرت آیت الله العظمی حاج شیخ مجتبی تهرانی